

ระเบียบราชการศาลทหาร

ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยานในศาลทหารชั้นต้น

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่จะมาเป็นพยาน เพื่อให้การแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๘ บัญญัติให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยอนุมัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เจ้ากรมพระธรรมนูญจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบราชการศาลทหารว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยานในศาลทหารชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้หัวหน้าสำนักตุลาการทหารรักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติรวมทั้งออกคำแนะนำเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ในการดำเนินการต่าง ๆ ของศาลทหาร ตุลาการพระธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ศาล พึงให้เกียรติแก่พยาน ใช้งานสุภาพ และปฏิบัติต่อพยานอย่างมีอัธยาศัยไมตรี ไม่เลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมและคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นประกอบด้วย

ข้อ ๕ ศาลทหารชั้นต้นพึงขอความร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาทหาร อัยการทหาร และสถานีตำรวจ ที่อยู่ในเขตอำนาจ ในการจัดส่งหมายเรียกพยานแจ้งผลการส่งหมาย และติดตามพยานมาศาลทหาร รวมทั้งการประสานงานแก้ไขเหตุขัดข้องต่าง ๆ เพื่อให้พยานมาเบิกความต่อศาลตามกำหนดนัด

ข้อ ๖ ศาลทหารชั้นต้นพึงขอความร่วมมือให้พนักงานสอบสวนที่อยู่ในเขตอำนาจแจ้งให้ พยานในชั้นสอบสวนทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยและค่าตอบแทนเมื่อมาเบิกความ ต่อศาล

ข้อ ๗ เมื่อพยานหรือผู้ที่จะให้ข้อเท็จจริงในฐานะพยานคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา หรือจำเลย ด้วยเกรงว่าจะได้รับภัยอันตรายหรือความเสียหายอันเนื่องมาแต่การปล่อยชั่วคราวนั้น ศาลต้องพิจารณาข้อคัดค้านดังกล่าวประกอบด้วย และไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นประการใด ให้แจ้งคำสั่ง ดังกล่าวให้พยานทราบโดยเร็ว

ข้อ ๘ ก่อนหรือหลังจากที่พยานเบิกความต่อศาล ถ้าพยานได้แจ้งขอความช่วยเหลือหรือขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมาเบิกความเป็นพยาน ให้เจ้าหน้าที่ศาลรีบดำเนินการให้ตามสมควรแก่กรณี

ข้อ ๙ ศาลทหารชั้นต้นควรจัดให้มีที่พักสำหรับพยานในระหว่างรอเข้าเบิกความต่อศาล ตลอดจนการอำนวยความสะดวกประการอื่นตามสมควร

ข้อ ๑๐ เมื่อพยานมาถึงศาลในวันนัดสืบพยาน ให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงหมายเลขห้องพิจารณาคดีและที่พักสำหรับพยาน ถ้าพยานมีผู้ติดตามและขอให้บุคคลดังกล่าวอยู่ด้วยในระหว่างนั้นหรือขณะเบิกความ ก็ให้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ติดตามนั้นตามควรแก่กรณี

ก่อนเข้าเบิกความต่อศาล ให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของพยาน ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนในการเบิกความต่อศาลและวิธีการขอรับค่าตอบแทนภายหลังเบิกความเสร็จ

หมวด ๒

การรวบรวมข้อมูล

ข้อ ๑๑ ให้ศาลทหารชั้นต้นจัดเจ้าหน้าที่ศาลเพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการประสานงานอย่างอื่นที่จำเป็น เพื่อให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่พยานในการมาเบิกความต่อศาล

ข้อ ๑๒ ให้เจ้าหน้าที่ศาลที่ได้รับมอบหมายรวบรวมข้อมูลพยานบุคคลที่ศาลได้ออกหมายเรียกโดยให้มีชื่อที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์หรือช่องทางอื่นที่สามารถติดต่อพยานได้โดยสะดวก เพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงานกับคู่ความและพยาน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลของบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี

ข้อ ๑๓ ให้เจ้าหน้าที่ศาลที่ได้รับมอบหมายขอความร่วมมือไปยังพยานและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีตามข้อ ๑๒ ขอให้แจ้งให้ศาลทราบทันทีที่ข้อมูลที่ให้ไว้ของบุคคลดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป โดยอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญที่ต้องขอความร่วมมือดังกล่าวให้ทราบด้วย

หมวด ๓

การออกหมายเรียกพยาน

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่มีการออกหมายเรียกพยานนั้น ถ้าศาลเห็นว่ามีความจำเป็น อาจแจ้งเรื่องที่ประสงค์จะให้พยานเบิกความไว้ด้วยก็ได้

ข้อ ๑๕ ให้ศาลกำชับให้มีการขอและจัดส่งหมายเรียกให้แก่พยานโดยเร็วที่สุด เพื่อให้พยานมีเวลาเพียงพอในการเตรียมตัวมาเบิกความต่อศาล และให้ผู้ส่งรับรายงานผลการส่งหมายให้ศาลทราบ

ข้อ ๑๖ การกำหนดเวลานัดสืบพยานบุคคล ควรกำหนดให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการปฏิบัติงานหรือการดำรงสถานะของพยานนั้นประกอบด้วย

ข้อ ๑๗ ในการจัดส่งหมายเรียกให้แนบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของศาล รวมทั้งคำแนะนำสิทธิหน้าที่ของพยานพอสังเขปและหมายเลขโทรศัพท์หรือโทรสารของจำศาลและเจ้าหน้าที่ศาลเพื่อประโยชน์แก่พยานในการติดต่อกับศาลหรือขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมเป็นใบแทรกไปพร้อมกับหมายเรียก พร้อมทั้งแจ้งขอขอบคุณไปยังพยานที่จะมาเบิกความต่อศาล

ข้อ ๑๘ ภายหลังจากที่ได้แจ้งวันนัดสืบพยานให้ทราบแล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงวันนัดสืบพยานหรือพยานไม่จำเป็นต้องมาเบิกความต่อศาลอีกต่อไป ให้เจ้าหน้าที่ศาลรีบแจ้งให้พยานทราบถึงกำหนดนัดใหม่หรือการที่ไม่ต้องมาศาลนั้นโดยเร็ว

ข้อ ๑๙ แม้พยานได้รับหมายเรียกของศาลแล้ว ศาลควรจัดให้มีการประสานงานกับพยานนั้นเป็นระยะ ๆ เพื่อทราบถึงความพร้อมของพยานที่จะมาเบิกความและควรแจ้งยืนยันวันนัดสืบพยานให้พยานทราบอีกครั้งหนึ่งก่อนถึงกำหนดนัดสืบพยาน

การประสานงานตามวรรคหนึ่งอาจทำโดยทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น

หมวด ๔

การสืบพยาน

ข้อ ๒๐ ภายใต้อำนาจของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการสืบพยานไว้ล่วงหน้า ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม พยานบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นสำคัญในคดี ซึ่งหากรอจนถึงวันนัดสืบพยานหรือถึงวันที่มีการฟ้องคดีพยานอาจหลงลืมหรือยากแก่การติดตามให้มาศาล ศาลพึงใช้ดุลพินิจให้สืบพยานเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าก่อนถึงวันนัดสืบพยาน

ในกรณีที่พยานเป็นเด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ซึ่งการซักถามพยานจะต้องทำผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ศาลควรจัดให้พยานเหล่านั้นพบกับบุคคลดังกล่าวก่อนเข้าเบิกความต่อศาล

ข้อ ๒๑ ให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้คู่ความหรือบุคคลที่มีได้มีหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีทราบว่าในการพิจารณาคดี ห้ามมิให้คู่ความหรือบุคคลที่มีได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีทำการบันทึก ถ่ายภาพ หรือถ่ายทอดภาพและเสียงของพยานในขณะเบิกความหรือภายในบริเวณศาล เว้นแต่จะมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของศาลทหารกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๒ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถามพยาน ใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นการข่มขู่ ดุหมั่น หมิ่นประมาท หรือเสียดสีพยาน ศาลควรมีคำสั่งให้ระงับการใช้คำถามเช่นนั้นเสีย

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พยานตามระเบียบทันทีที่พยานเบิกความเสร็จและให้เจ้าหน้าที่ศาลดำเนินการเบิกจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าวให้แก่พยานโดยเร็ว

หมวด ๕
งานด้านธุรการ

ข้อ ๒๔ ในกรณีมีความจำเป็นต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติ
ตามระเบียบนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้หัวหน้าสำนักตุลาการทหารเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
พลเอก ประชาพัฒน์ วัจนะรัตน์
เจ้ากรมพระธรรมนูญ